

I en moderne skiftelov forekommer opretholdelsen af en sådan sondring hverken ønskelig eller nødvendig, idet der til den bestående ordning er knyttet en række u hensigtsmæssigheder bl.a. derved, at ordningen giver anledning til problemer både med hensyn til manglende sikring af kreditorerne og med hensyn til arvingernes hæftelse for afdødes gældsforpligtelser.

Det er således ikke rimeligt at opretholde regler, hvorefter arvingerne i et insolvent bo kan komme til at hæfte for den overskydende gæld i tilfælde, hvor de fra begyndelsen, og før en sikrere oversigt over boets formueforhold kunne foreligge, har fået boet udleveret i forvisning om, at afdøde ingen gæld havde, eller hvor arvingerne har taget den chance, at boet var solvent. Udover at kunne ødelægge det økonomiske fundament for sådanne arvinger, har gældsvedgælsesreglerne ydermere den konsekvens, at den kreditor, der gør et krav gældende i en sådan situation, stilles bedre, end tilfældet ville have været, hvis kravet var gjort gældende mod den egentlige skyldner – afdøde. I så fald kunne dækning ikke have været opnået for et større beløb, end afdødes aktiver måtte have rakt til. Som anført i skiftelovsbetænkningen side 35 var det oprindelige formål med reglerne om gældsvedgæelse i virkeligheden da heller ikke at skabe en yderligere chance for dækning af kreditorerne i insolvente boer. Formålet var at få afklaret, hvem der fra begyndelsen skulle have bestemmelsesretten i boet.

Uhensigtsmæssigheden træder også frem i relation til solvente gældsfragåelsesboer, hvor kreditorerne har bestemmelsesretten, indtil gælden er betalt eller sikret, hvorefter bestemmelsesretten overgår til arvingerne. Kreditorerne og ikke arvingerne har derfor formelt haft ret til at bestemme, hvilke aktiver, der skal realiseres, for at gælden kan betales, og hvilke aktiver der skal blive tilbage i arv til arvingerne.

Endvidere kan peges på, at konkurslovens regler i vidt omfang finder anvendelse på gældsfragåelsesboer, men disse behandles i modsætning til konkursboer fortsat af skifteretten, selv om man ved konkursloven af 1977 gennemførte en omlægning af bobehandlingen ved konkursboerne. Systemet kompliceres yderligere ved, at gældsfragåelsesboer kan erklæres konkurs.

Samtidig er der gennem de senere år sket omfattende ændringer i familiemønstret. Dette har bevirket et stigende behov for ændrede regler til sikring af umyndige eller fraværende arvinger.

Da der årligt indtræder ca. 60.000 dødsfald i Danmark, er det åbenbart, at reglerne for skifte af dødsboer har overordentlig stor praktisk betydning.

Sammenfattende må det således konkluderes, at der er et betydeligt behov for at få tilvejebragt en ny lov om skifte af dødsboer.

Justitsministeriet besluttede på denne baggrund at nedsætte et sagkyndigt udvalg, Skiftelovsudvalget. Udvalget begyndte sit arbejde i foråret 1989 og fik bl.a. til opgave at foretage en gennemgribende revision af reglerne om skifte af dødsboer. Om udvalgets kommissorium henvises til betænkningens side 10-15.

I sommeren 1994 afsluttede udvalget sit arbejde med afgivelsen af betænkning nr. 1270/1994 om skifte af dødsboer med udkast til en ny lov om skifte af dødsboer, udkast til lov om ændring af arveloven og udkast til lov om ændring af retsplejeloven, konkursloven, tinglysningsloven, lov om ægteskabets retsvirkninger samt forskellige andre love.

Justitsministeriet finder i lighed med Skiftelovsudvalget, at det er nødvendigt og hensigtsmæssigt med en ny lov om skifte af dødsboer, der indeholder færre berigtigelsesformer, og som samtidig er tilpasset nutidens behov. Justitsministeriet kan endvidere tilslutte sig udvalgets forslag om at begrænse den offentlige kontrol, idet den meget vidtgående offentlige styring og kontrol, som praktiseres i dag, herunder også i boer, hvor myndige arvinger deler boet mellem sig, forekommer utidssvarende.

Justitsministeriet kan på den baggrund tilslutte sig Skiftelovsudvalgets anbefaling af, at der tilvejebringes en ny lov om skifte af dødsboer. Lovforslaget svarer i al væsentlighed til udkastet i betænkningen.

Dog er der i lovforslaget indført et helt nyt afsnit om forenklet privat skifte. Ved lov nr. 426 af 14. juni 1995 vedtog Folketinget nye regler om afgift af dødsboer og gaver. Med vedtagelsen af disse ændrede regler opstod der mulighed for at indføre en meget enkel skifteform i boer, der skiftes privat, og hvor der hverken skal svares boafgifter eller skat, og hvor ingen af arvingerne eller legatarerne er repræsenteret ved værge eller skifteværge. Er der heller ikke i sådanne boer af- eller nedskrivningsberettigede aktiver, og drev afdøde ikke selvstændig virksomhed i det indkomstår, hvor dødsfaldet finder sted, kan boerne efter forslaget afsluttes ved, at arvingerne i forbindelse med boets udlevering blot indleverer en opgørelse over boets aktiver og passiver. Da der i boet hverken skal svares boafgift eller tillægsboafgift eller skat, er der ingen grund til at stille krav om, at der udarbejdes en boopgørelse.

Skiftelovsudvalget pegede i sin betænkning på, at der ville kunne opnås en betydelig forenkling af bobehandlingen i mange mindre boer, hvis det var muligt at lade pligten til at svare arveafgift i boer med en begrænset nettoformue bortfalde. På daværende